Nro 74.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 16. CZERWCA ROKU 1797. W PIĄTEK.

z Wiednia 31. Maia.

Cesarstwo Jchmość z Następcą Tronu *Arcy Xciem Ferdinandem* udali się do zamku *Hezendorf*, gdzie mu wczora ospę zaszczepiono.. Generał Artilleryi Baron de *Terzy* z *Mahrburg* przesłał wiadomość urzędową, iż woyska *Francuzkie* po 10 niedzielnym w kraiach dziedzicznych przebywaniu, opuściły iuż zupełnie *Austryą* i morskie nadbrzeża. D. 24 ustąpiły z *Clagenfurth, Goertz*, i *Triestu* zmierzaiąc do dzierżaw Rzpltey *Weneckiey*. Armia *Cesarska* wnet ruszyła za niemi ku granicom *Włoskim*.

D. 22. Nakazany Scym Stanow Królestwa *Czeskiego* w *Pradze* na Zamku zagaiony został. Kommissarzem *Cesarskim* iest Hr. *Klebersberg* Podkomorzy. *Arcy Xże Józef Palatinus* d. 20 z całym dworem udał się do *Sorockschar*, mieysca 2. mile od *Pesth* odległego, chcąc oglądać pospolite ruszenie Hrabstwa tegoż z Gen. *Alvinzy*, i kilką Officyerami od Inżenierow. Korpus Szlachty ciągnoł w porządku naylepszym, i dał dowod postępku w ćwiczeniach woiennych. W powszechnosci wyznaczeni Generałowie naylepsze *Węgierskiemu* Narodowi daią świadectwo; z tak wielką ochotą zaczeli się sposobić do obrony Króla i Oyczyzny.

D. 29. przybył tu Gen. *Meerfeld* z listami od Marg. *de Gallo* Posła *Neapolitańskiego* ktory z Gen. *en Chef Buonaparte* znayduie się w *Brescia*. Mówią o nastąpić maiącym woysk *Austryackich* marszu do granic *Saxonii*; garnizon stolicy w krótce podobno tam wynidzie. Nic teraz nie słychać o Kongressie; nie ma nawet Pełnomocnika wyznaczonego z *Cesarskiey* strony; podobno Monarcha nasz rzecz ukończy w główney kwaterze armii *Włoskiey*

z Londinu 26. Maia z Gazety Berlińskiey.

O niczym teraz w Stolicy nie mówią tak powszecunie, iak o niespodziewanym i śmiałym postępku sławnego *Fox*. O godzinie 3. z południa *Król Jmć* dawał *audyencyą*, pod czas którey przynoszono mu prożby Hrabstw *Midlessex* i *Tork* względem pokoiu, i oddalenia Ministrow teraznieyszych. Pomieniony Reprezentant ludu, podał Monarsze przesłaną do siebie prożbę Hrabstwa *d'Antrim* w *Irlandyi*; którą przyiąwszy gdy chciał odeyść do Gabinetu na konferencyą z Ministrami: *Fox* iako bywszy nie raz członek Rady tayney, prosił o audiencyą sekretną; tey mu nie odmówiono. Tu, według urzędowych doniesień, miał iuż pole popisywać się z wymową dobrze światu znaiomą. przekładaiąc nayotworzyściey *Królowi Jmci*; w iak strasznym stanie dziś iest *Anglia* z *Irlandią*; dowiodł konieczną potrzebę oddalenia teraznieyszych Ministrow, &c. Ale czego się nikt prawdziwie nie mógł spodziewać, przydał, iż daie radę zdrową bez względu żadnego na swóy interes; dotąd *Oppozycya* nie dla dobra kraiu, lecz dla osobistey urazy, lub zaięcia urzędow zyskownych na władzę wykonawczą powstawała. Oświadczył naostatek, iż nie pragnie bydź Ministrem, a nowo mianowanych wspierać ochoczo zechce, ieśli gorliwie i w obywatelskim duchu pracować będą około dobra powszechnego. Słuchał *perory* Monarcha z naywiększą uwagą, i według zwyczaiu na audiencyach prywatnych dotąd zachowanego, nic nie odpowiedział. Prosił o takąż audiencyą Hr. *Suffolck*, i podobne *Królowi Jmci* przełożenia czynił, który po odprawioney Radzie odiechał do Pałacu *Buckingham*.

Doniesienia z *Irlandyi* coraz są smutnieysze, o samych buntach morderstwach, bitwach i aresztowaniu winowaycow lub osob podeyrzanych słyszemy. Jeden *Defenders* zabić chciał Generała *Carthampton*, lecz został przytrzymany. Na Sessyi Parlamentowey d. 23. *P. Fox* radził odwołać prawa w r. 1795. ustanowione dla ubespieczenia osoby Królewskiey, i przeciw zgromadzeniom buntowniczym, dowodząc, iż przeciwne *Konstitucyi Angielskiey*, niepożyteczne, celowi swoiemu nieodpowiadaiące wielu zrobiły malkontentow w narodzie na dawne swobody pamiętnym: któremu zbyteczna bez przyczyny surowość iest nieznośną. Wniosek jego większością 260. przeciw 52. głosom odrzucono. Ztąd łatwo miarkować; możeli przyiść do tego, ażeby *Parlament W. Britanii* upraszał Monarchę o zmianę Ministrow? Sam *Fox* nie ma nadziei namówienia kollegow do *reformy*, którą dziś chce podawać, poda jednak, a gdy nic nie dokaże, nie przestaią głosić iż z całą *Oppozycyą* na Sessyach bywać przestanie, przyczyni to zapewne nieukontentowania i nie-

pokoiow po miaſtach i Hrabſtwach; naſtąpi: liczne ſkargi, prośby i pogróżki, bo lud pospolity zazwyczay łudzący ſię pozorem, ani może pomyslić, jak ciężkim jeſt grzechem przeciw Oyczyznie, gdy Obywatel, (daymy na moment) przekonany o jey niebespieczeńſtwach i bliſkim zgonie, chce ſię od rady usuwać, o dobru pospolitym przeſtaie myslić, dozwalaiąc bez przeſzkody czynić wſzyſtko ludziom, których zna Rpltey ſzkodliwe zamyſły: w domowych niezgodach *Solon* pod karą śmierci, obywatelom przykazał do któreykolwiek wiązać ſię ſtrony.

W *Chinach* wielkie jeſt podobieńſtwo, iż wybuchnie woyna domowa. *Cesarz* wyznaczył po ſobie naſtępcą 15. Syna. Znalezli ſię w znaczney liczbie malkontenci, którzy pragną na Tronie posadzić brata urodzeniem nayſtarszego. Przeciw tym woyſka ruszaią. Generał *Conway* naywyższy kommendant armii lądowych *W. Britanii* donioſł, iż w obozie jego o 6. mil od Londinu rozłożonym niemałe powſtały między Żołnierſtwem rozruchy. Czekamy dokładnieyszego ich opisu, i końca pomyslnieyszego, niż w portach, gdzie maytkowie raz wyłamawſzy ſię z posłuſzeńſtwa, zdaią ſię niechętnie dawne jarzmo przyimować, dopuszczaiąc ſię codziennie nowych zbrodni, za które po chwili nowego przebaczenia potrzebować, i groźnie wymagać będą. Narod zwany Filozoficznym jeſzcze więc nie korzyſtał z cudzego przykładu; a jednak nieposłuſzeńſtwo władzy naywyższey koniecznie za ſobą prowadzi *rewolucyą*, i woynę domową ze wſzyſtkiemi jey obrzydliwościami.

z Paryża 26. Maja z Gazety Berlińskiey.

Jak tylko Gen. *Pichegru*, z powſzechnym oklaſkiem, na urząd pierwſzego Prezydenta zoſtał wynieſiony, przyſtąpiła Rada 500. do rozsądzenia Elekcyi z prawem niezgodnych lub wątpliwych. Sławny *Barrere* uznany niezdatnym do piaſtowania kraiowych urzędow. Procz niego jeſzcze kilku *Jakóbinow* od repreſentacyi narodowey oddalono. Zatym przyſtępuiąc do wyboru kandydatow do Direktoryatu, pierwſzym obrany *Barthelemy*, po nim *Vieillard* Adwokat; *Redon* biegły w żegludze: *Tarbé* Miniſter r. 1791. *Bougainville*, ktory przed laty 30. podróż około świata odprawił. *Demeuśnier*, *Bordas*, *Garnier* ludzie uczeni. *Cochon* Miniſter Policyi, *Beurnonville* więzień z *Brunn* powrócony, regeſtr ich wnet do Rady ſtarſzych przeſłano. Powſzechnie rozumieią, iż *Barthelemy* albo *Cochon* nad innych będą przenieſieni.

Obywatel *Serbelloni* Poseł *Włoskich* Republikantow. ſtanowſzy przed Direktoryatem Wykonawczym. donioſł, iż będąc przez Gen. *en Chef Buonaparte* mianowany Direktorem nowey we *Włoszech* Rpltey. wkrótce z *Paryża* wyiedzie na ſprawowanie urzędu, do którego chwalebnie jeſt powołany. Wyraził w mowie ſwoiey, iż cała nowey Potencyi nadzieia na *Francuzach*; nazwiſka: *Cispadańska i Transpadańska* ſtosowane do położenia Geograficznego względem *Rzymu*, teraz uſtaną: oświadczył imieniem współziomkow ſwoich, życzenie przyięcia innego, któreby dogadzało razem intereſsom i wdzięczności *Włochow* uwolnionych: *Rpltey Transalpińskey.*

Sprawa *Grachusa Baboeuf* w krótce ſię zakończy. Direktoryat wyſłał nieco woyſka do *Vendome* dla utrzymania ſpokoyności pod czas wykonania zapadłego w ſądzie wyroku. Okręt *Amerykańſki z New-York do Rochelle* przybyły, wiadomość przywiozł, iż Prezydent *Stanow ziednoczonych Adams* oſtrzeżony od *P. Pinckney*, że Direktoryat nie chciał go uznać Miniſtrem Pełnomocnym i z *Paryża* uſtąpić kazał: wydał natychmiaſt *Proklamacyą* zwołuiąc kongres Rpltey na 15. Maia. Nic jeſzcze nie wiemy o pokoju; nic o woiennych wyprawach, czyli jakie będą przedſięwzięte. Niedościgła taiemnica czyni honor władzy wykonawczey. *Z Rzeszą Niemiecką* podobno za kilka jeſzcze mieſięcy ukończemy.

Gen. *Pichegru* ſprawuie prezydencyą poważnie i roſtropnie. Człowiek woyſkowy, nie dziw, iż nie zna niektórych formalności, uczą go dobrani Sekretarze. Jeſt nadzieia, iż równie użytecznym będzie kraiowi w Izbie prawodawczey, iak był ſtraſzliwym nieprzyiacielowi na czele armii Republikantſkich; pilnie ſię teraz zatrudnia przez ſkromność ukryciem ſławy, która go wynioſła między naypierwſzych w Europie wołownikow. Daleki od zazdrości, na uczcie daney niedawno w *Odeon*, z Generałem *Jourdan*, gdzie ſię znaydowało do 800. osob Radnych, Diplomatycznych, woyſkowych, Gen. *Maſſena* i do kilku tyſięcy ſpektatorow, pił zdrowie bohatera i zwycięzcy *Włoſkiego*.

Opanowanie *Wenecyi* jeſt zapewne wypadkiem nayznacznieyſzym teraznieyſzey woyny; żadna zdobycz więkſzego wpływu nie miała do ſkarbowych i morſkich intereſſow Rptey *Francuzkiey*; żadna tak pamiętnym nie uczyniła Kommenderuiącego *en Chef armii Włoſkiey* Generała. Miaſto według powſzechnego mniemania nieodbyte, bez odporu wzięte. Rzplta, która przed 200. i kilkadzieſiąt laty oprzeć ſię potrafiła ſtraſznemu związkowi, przeciw niey ſkleionemu w *Cambrai* od *Ludwika* 12. *Maximiliana* 1, *Ferdinanda* 5, *i Juliusza* 2, dziś w kilku dniach zawoiowana. Cóż wſpomniać woyny przez *Wenetow* prowadzone z *Portą Otomańſką* aż do 1718. w których często pokonana, czasem zwyciężaiąca, w całości iednak wolność ſwoię dochowała i niepodległość przy znacznych dzierżawach, aż do naſzych czasow. Długim pokoiem zbogacona, weſprze podobno więcey niż *Hollandia*, ſiłę morſką *Francuzow*; znalazł w Porcie *Buonaparte* licząc uzbroione z niegotowemi do boiu, 60 okrętow i fregat, które do *Toulonu* łatwo będą zprowadzone, i nie tak użyte iak ſobie *Pitt* zamierzył.

z Madritu 5. Maia z Gazety Leydeńſkiey.

Zoſtaiemy dotąd w równey co przedtym niepewności, woynę, czy pokoy z *Portugallią* mieć będziemy. Do zerwania przy-

iazni nam i sąsiadom potrzebney, zniewala nas przymierze z *Francyą* zawarte. Wielu iednak rozumie, iż do tego nie przyidzie; chyba gdyby Direktoryat koniecznie wyciągał dotrzymania umowy; są taiemne warunki, na które nasz Gabinet czeka odpowiedzi z *Paryża*; ta gdy nadeydzie, wydamy *Manifest*. Teraz General *Urrutia*, co niedawno kommenderował armią w *Catalonii*, przywołany do *Madritu*, podobno na obięcie władzy nayważszey nad woyskiem pod *Badajoz* zgromadzonym, i odebranie *instrukcyi*.

Jak tylko Admirał *Massaredo* w rząd swóy wziął flottę w *Cadix* uzbroioną, port, chociaż od *Anglikow* strzeżony, nie iest iuż iak dawniey ściśle zamknięty. *Jervis* nieco się oddalił na głębinę; okręta kraiowe i Mocarstw *neutralnych* wchodzą i wychodzą dość często bez przeszkody. Pomieniony Kommendant w ostatnich dniach Kwietnia manewrować kazał 12 okrętom i 7 fregatom, które iuż są zupełnie uzbroione: te się zbliżyły do straży przedniey *Anglikow*; przywodzący ey *Nelson* cofnoł się natychmiast do flotty, i ledwie dnia drugiego na pierwsze stanowisko powrócił. Nie mówiąc o hańbie, którą *Hiszpański* narod przed oblicznem świata iest nakarmiony, to zamknięcie portu głównego niezmierną szkodę przynosi handlowi kraiowemu; i siłę iego morską osłabia nieznacznie. *Las Casas* General Kapitan wyspy *Cuba* powracał do *Europy* na 2. fregatach; maiąc iuż wniść do *Cadix* postrzegł nieprzyiaciół, i ledwie miał czas przesiąść do batu z ważnemi listami, które Dworowi naszemu opisuią stan teraznieyszy osad *Amerykańskich*; z fregat iedną zabrali *Anglicy*; druga na piaskach osiadła.

z *Lisbony* 27. *Kwietnia z Gazety Frankfortskiey.*

Mamy doniesienie z *Brezilii*, iż 3. fregaty *Francuzkie* wyszedłszy pod żagle z *Rochefort* w Czerwcu roku zeszłego, wprzód nim do brzegow nowego świata przybyły, zabrały nam kilka statkow bogato ładownych: krążąc około *Brezilii*, nie tylko handel nasz tamowały, ale nawet odważyły się wchodzić do portow. Ukazanie się nieprzyiaciół rzuciło postrach tym większy na spokoynych mieszkańcow, im lepiey pamiętaią z nich niektórzy, czego w *Rio-Janeiro* dokazał sławny Du-Guay-Trouin r. 1712. Dziś moglibyśmy nierównie więcey szkodować, gdyby kommendantowi Eskadry *Francuzkiey* nie zbywało na potrzebnych siłach do tak ważnego przedsięwzięcia, jakim iest zawoiowanie obszernych dzierżaw *Portugalskich w Ameryce Południowey*. Wice Król uczynił potrzebne przygotowania do obrony. 180. Republikantow na ląd wysiadłszy w odnodze *Los-Leonces* wpadli w zastawione sidła, kilku ledwie na okręta uciekło. Zdobycz którą na morzu zabrali, musi bydź niezmierna.

z *Mediolanu* 21. *Maja z Gazety Frankfortskiey*

General *en Chef Buonaparte* przed 3. dniami wyiechał ztąd na wieś do *Montebello* dokąd dla straży swoiey sprowadził 300. huzarow z cudzoziemskiego legionu. Pewni szczęsliwych losow jesteśmy, wiedząc, iż on się zatrudnia ułożeniem rządu naszego: nie będzie w nim różnicy od Republikantskiego we *Francyi*: 2. będą Rady, i Direktoryat, w którym przodkować ma Obywatel *Serbelloni*. Pałac niegdy *Arcy Xcia Ferdinanda* Wielko rządcy *Lombardyi Austryackiey*, dziś narodowym przezwany, opuścili niedawno *Francuzi*, przeznaczaiąc go na posiedzenia władzy wykonawczey. Przyszłą dla nas Konstitucyą wydrukowano, za dni kilka wszystko się skończy.

Garnizon *Francuzki z Liworny do Korsyki* poplynoł. Artillerya ciągnie do *Mediolanu*. Poseł *Turecki do Londinu* przeznaczony, stanoł w porcie namienionym. Woyska *Sardyńskie* zbliżaią się do granic *Genueńskich*; wnoszą niektórzy, iż na mocy traktatu przymierza obronnego i zaczepnego, który niedawno w *Turinie* podpisano, część dawnych Rpltey dzierżaw do *Piemontu* będzie przyłączona, w nadgrodę *Genueńczykowie* dostaną lenności *Cesarskie we Włoszech*: *Lombardowie*, nie traciemy jeszcze nadziei, że Prowincye *Genueńskie i Weneckie* do Rpltey *Transalpińskiey* będą należały.

z *Wenecyi* 19. *Maia z Gazety Frankfortskiey*.

Przywrócono iuż zupełną spokoyność miastu naszemu; Obywatele bez różnicy stanow straż odbywaią z żołnierzami; buntownikow i nocnych podpalaczow kilku zabito: Most *Rialto* armatami iest osadzony; nikt iść przezeń mniey znaiomy nie śmie. *Słowakow* prawie do iednego z miasta wysłano; oni to z częścią pospolitego ludu rozruchom dali początek. Między innemi domami, które zrabowano, naywięcey szkodował Księgarz, przedaiącego manifest Gen. *Buonaparte* przeciw Senatowi. Wiele osob iest ranionych; między innemi *Adwokat Gallino*, dziś do tymczasowego rządu wchodzący. *Doży* długo szukaiąc i pilnie, nie znaleziono. *Francuzi* maią w mieście wielu przyiaciol, iednak część nierównie znacznieysza *Wenetow* daleką iest od rewolucyi. W dniu 16. i 17. 4. tyś. woysk Republikantskich do nas przybyło; wysiedli z batow na placu *S. Marka*. Stało się wszystko dość porządnie; Kommendant wybrał natychmiast *municypalnych* 60; są też w tey liczbie żydzi, *Grecy*, Szlachta, Mieszczanie, kraiowi, cudzoziemcy, bez żadnego wyboru. Pod karą śmierci nakazano wrócić sprzęty d. 12. zrabowane. Innego dziś nazwiska nie usłyszysz iak Obywatela. Nie ma wątpliwości, że Rząd zupełnie Demokratyczny mieć będziemy, a podobno przyłączą nas do Rzpltey *Lombardzkiey*. Jest nadzieia, iż Inkwizytorowie wolność odzyszczą.

Nowa *municipalność* raz pierwszy w d. 17. zgromadzona, wydała krótki manifest: „Od „lat 500. są jey słowa, sami Szlachta mogli „do rządu kraiowego należeć. Dziś dobro„wolnie się zrzekaią starowiecznych przywi„leiow. Nim rozmaite Rpltey Prowincye re„prezentantow obiorą, tym czasowa *municy-*

„palność mieysce ich zastępuiąc narodem rządzić będzie. Ogłasza więc amnestią i przebaczenie wszystkim powszechne. Ex-Szlachta ubożsi, ich żony i dzieci pensyą ze skarbu mieć będą, w nadgrodę utraconych „zyskow i pierwszeństwa, których Oyczyznie „chętną ofiarę uczynili. Ktokolwiek d. 12. w „rabunku szkodował, ma prawo do pozyskania rzeczy utraconych. Długi od bywszey „*Aristokracyi* zaciągnione, obowiązuie się naród opłacić, *Bank Wenecki, Mennica, skarb* „*publiczny*, na dawnieyszym stopniu zostaną. „Kokarda narodowa będzie czerwona, zielona, i biała. We wszystkich pismach publicznych na początku maią bydź położone. „*Wolność, równość i cnota*.„

z *Bruxelli* 22. *Maia z Gazety Frankfortskiey.*

Arcy Biskup *Mechliński* niechciał wiadomey podpisać deklaracyi; i od sprawowania obowiązkow urzędu swoiego został zawieszonym. *W Antverpii* całe Duchowieństwo za przykładem post. lo Pasterza; wszakże dotąd nie doznało surowości Rządu Republikantskiego. Inaczey się w *Gand* stało; tam wszyscy iednomyślnie wypełnili roskaz Direktoryatu, ktoby też z swoiey strony pozwolił wybrać nowego Biskupa; przeszły *emigrowat* i w *Niemczech* umarł niedawno. *Rabini Synagog Zydowskich* bez żadney sprzeczki na pierwsze wezwanie, wierność ustanowionemu rządowi przyrzekli.

Wyrazić niepodobno, iak wiele lasow w pień wycięto w Prowincyach *Belgickich* od czasu weyścia *Francuzow*, wieki ledwie szkodę nienadgrodzoną ukryć zdołaią. Skarb publiczny, osob szczegulnych maiątek, równie na tym utracił. Zbogaciliśmy morskie Republikantow zbroiownie; mogą długo niepotrzebować północnego drzewa. Drogom nawet publicznym nie przebaczył *Wandalizm*, swoiego częstokroć zysku troskliwie szukaiąc. Nie wszystkie przecież lasy nam zniszczono. Pozostały naypięknieysze w *Dyle* departamencie, nie wiadomo iakim przypadkiem dotąd ocalone lub zapomniane; do tych dziś naostatek siekierę przyłożyć chcieli nowo ziawieni Agenci Rzpltey; lecz Administracya ziemu skutecznie zapobiegła.

Wiadomości codziennie nadchodzące z *Flandryi* nadmorskiey, coraz są smutnieysze. Statki *Angielskie* po nadbrzeżach krążące, ściśle zamykaią porty Rzpltey; iuż nawet tak się do nich zbliżyły, iż niepodobna kraiowym lub neutralnym okrętom zawiiać lub wychodzić. Przecięcie wszelkich kommunikacyi, narzekania handluiących, zniewolą podobno Direktoryat Wykonawczy, do przedsięwzięcia nowey wyprawy na brzegi *Angielskie*. Przemoc sił nieprzyiaznych nie każe się spodziewać pomyślnego nam skutku; ale w tey woynie i dawnieyszych, śmiałość, *determinacya*, i zuchwalstwo, nie raz nad rostropnością i liczbą triumf odniosły. Do woysk iuż w *Dunquerque* zgromadzonych, przybędzie 12. tyś. żołnierza doświadczonego od armii *Sambry i Mozy*; przez nasze miasto niektóre półki konne i piesze temi dniami przeciągneły.

Dowiaduiemy się z żalem, iż dnia zawczorayszego straszliwy powstał rozruch w mieście *Louvain*. Kommissarz Władzy Wykonawczey poszedł do iednego Kościoła, chcąc aresztować Kapłanow wiadomemu dobrze prawu niepostusznych. Lud się wnet zgromadził, i urzędnika przymusił do ucieczki. W samey świątnicy przyszło do krwawego potkania; kilku żołnierzy *Francuzkich*, mieszczan nierównie legło więcey; ci chociażby z zwycięztwem odeszli do domow swoich, koniecznie doznać muszą, iak iest rzecz niebespieczna słabemu walczyć z przemocą. Nie będą zapewne mieli względu Republikanie, iż *Belgom* trudno iest w czasie tak krótkim oswoić się z prawidłami wolności i równości, tym bardziey Filozofii dotąd w kraiu nieznaney; odstąpić religii Przodkow swoich, zapomnieć *Austryackiego Domu*.

Kommendant garnizonu tuteyszego na rozkaz Direktoryatu aresztował Ob. *Braeckenier*, który śmiał w pismie na świat wydanym rozgłaszać, iż Rplta *Francuzka Arcy Xciu Karolowi* odstąpi *Niderland*, rycerz nosić miał tytuł *Protektora*, zaslubić się z Królewną *Francuzką*, władze iego porównywano z władzą W. *Xcia Toskańskiego*; załogę *w Luxemburgu* trzymać dozwolono &c. co się w brew przeciwi traktatowi przedugodnemu z Królem *Węgierskim i Czeskim*, i obowiązkowi na Direktoryat włożonemu przez Konstitucyą, postrzegania całości granic Rpltey. Tenże Kommendant ostrzegł Administracyą kraiu naszego, iż w tym Departamencie niemieszkaiące stanie 20. tyś. woyska od armii *Sambry i Mozy*. Garnizon *Bruxelli* z 6. tyś. składać się będzie. Wielu Generałow i sztab wyższy już przybył. Wyglądamy codziennie Generała *en Chef Hoche*.

Zgadnąć trudno, co wyniknie z przymuszania Duchownych do podpisu nakazanego. *Flandryiscy* z ochotą uczynili, czego po nich okoliczność wyciągała; inni proszą o czas do namyślenia się, niektórzy chcą zasiągać rady u *Oyca S.* jakby ten był mocen wolność podb tym przywrócić; lud narzeka, iż mu Kościoły zamknięto, ściany domow *Bruxelskich* okryte widać *protestacyami, odezwami prożbami, do Rad, Administracyi, Władzy Wykonawczey*, obcych Mocarstw; &c. w *Liege* 3. męży niepostusznych na 3. miesięczne więzienie skazano, i zapłacenie 500. liwrow. Długi miasta naszego wynoszą 21. mill. owoc rewolucyi.

ze Lwowa 14. *Maja z Gazety Krakowskiey.*

Effendi Asil: Ali Pełnomocny Poseł od *Porty Ottomańskiey* wysłany do Dworu *Berlińskiego* dziś tu stanoł z synem swoim. Dwór jego składa się z jednego Sekretarza, i 6. służących. Prowadzi 4. piękne konie, które *Sultan* dawnym zwyczaiem posyła w podarunku *Królowi Jmści Pruskiemu*. Jutro wyieżdza do *Wrocławia*.

No 74.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 16. CZERWCA ROKU 1797. W PIĄTEK

z Wrocławia 30. *Maia.*

Zeſzłey Niedzieli przed południem Poſeł *Turecki* odmieniwſzy przedſięwzięcie iechania na *Warszawę do Berlina*, przybył do naſzego miaſta. Tegoż dnia był na obiedzie u Gubernatora *Xcia Hohenlohe-Ingelſingen*, wieczorem zaś w ogrodzie iego, gdzie ſię zebrała liczba ludu niezmierna. Wczora Miniſter rządzący *Szląska i Prus Południowych de Hoym* dawał Baszy wielki obiad; po ktorym znaydował ſię na Teatrze. Dziś rano udał ſię w dalſzą podróż do Stolicy.

z Berlina 6. Czerwca z Gazety Berlińſkiey.

Poseł *Ottomańſkiey Porty* temi dniami przybył do naſzey ſtolicy. *Krol Jmć* znayduie ſię w takim ſtanie od niemałego czasu iż ſprawiedliwie lękać ſię o zdrowie iego należy. Roku zeſzłego ieździł do wod *Pyrmontſkich*; głoſzą iż i tego roku zażywać ich będzie. Na rewii wielkiey obecnym bydź nie mogąc, zdał naywyżſzą kommendę Feld-Marſzałkowi *de Moellendorff*. Puchlina coraz ſtaie ſię ſtraſzliwſzą. Pokoy niedawno zawarty między *Ceszrzem Jmcią i Rzpltą Francuzką* może ſprawić wielkie odmiany. *Xże Reuss Dworu Wiedeńſkiego* Miniſter, iak mówią, podał naſzemu warunki przedugodne; te iednak nie ſą wiadome publiczności. Kłotnia do ktorey były pobudką pretensye *Domu Brandeburgſkiego do Stanow Frankońskich*; nie ieſt ugodzoną. Teraz *Elektor Saſki*, iako Hrabia *Henneberg-Schleuſingen*, uczynił proteſtacyą, wyrażaiąc, iż Cyrkuł pomieniony ſzukać powinien potężnego pośrzednika dla przywrócenia ſpokoyności. Rada *narodowa Wiedeńſka* dała iuż przeciw nam ſwóy wyrok w ſprawie *Biſkupa Eichſtadt i W. Miſtrza Krzyżackiego*.

z Laubach 25. Maia z Gazety Frankfortſkiey

Generał *en Chef Hoche* znaczne odmiany wprowadza do armii *Sambry i Mozy*. Część oney znacznieyſza przeznaczoną ieſt do woyny polowey, i póki negocyacye o pokoy z Xiążętami *Rzeszy Niemieckiey* ukończone nie będą, zoſtanie pod bronią w obozach. Reſztę maią w tył uprowadzić na Kantony; lecz ieśliby przyiść miało raz ieſzcze do woyny, ſkładaiące ią regimenta twierdz dobywać będą, ktore ſię do tych czas Francuzom w Niemczech nie doſtały. Ten układ nie będzie odmieniony, ieśliby Republikanie do *Elektoratu Hannowerſkiego* wpaść myślili, o czym głośno mówić nie przeſtaią, wyznaczaiąc Generała *Hoche* na główną Kommendę do tey wyprawy. Tym ſposobem *Hollendrzy i Francuzi* mogliby ſię zwrócić do przyiętego i odrzuconego nie raz ieden proiektu *Lorda Malmesbury*, względem wzaiemney *Kompensacyi*: lecz umówiona z *Dworem Berlińſkim* linia neutralności na wielkiey ieſt przeſzkodzie. Polowe Diwizye ſą teraz pod Kommendą Generałow *Legrand, Olivier, i Watrin*. Wſzyſtkie, nawet kantonowe w wielkich obrotach widziemy.

z Stutgard 21. Maia z Gazety Courier du Bas Rhin.

Oſtatnie z Rzymu wiadomości donoſzą, że lubo *Oiciec S.* lepiey na zdrowiu mieć ſię zaczoł, nie wyſzedł iednak zupełnie z niebeſpieczeńſtwa. Ambitni Republikanie *Włoscy* poglądaią chciwym okiem na Pańſtwa Kościelne, ſpodziewaiąc ſię po chwili wſzyſtkie wcielić do Rpltey dziś *Transalpińską* nazwaney. Ze wſzyſtkich teraznieyszey woyny wypadkow, naydziwnieyſze, i nayмniey ſpodziewane u Politykow ieſt utworzenie nowego mocarſtwa we *Włoszech*. które dni ledwie kilka licząc ieſteſtwa ſwoiego, już grozi ſąſiadom, już ich ſzarpie. O jak wielu żałuią dziś, i długo narzekać będą, iż pokóy nie ſtanoł r. 1795. gdy zwycięzca *Feld-Marszałek Clerfait* armią Generała *Pichegru pod Moguncyą* pokonawſzy, był już na granicach *Alzacyi i Lotaringii*:

z Colonii 25. Maia z Gazety Frankfortskiey

Armia Północna w pełnym ieſt marſzu na powrót do *Hollandyi*. Miaſto nasze 3 Deputatow wyſłało do główney kwatery Generała *en Chef Hoche w Friedbergu* dla przełożenia, jak ieſteśmy obciążeni kontribucyami i rekwizycyami, które płacić kazano Prowincyom między *Renem i Mozą* leżąc m. Tym czasem nasz Magiſtrat zalecił mieſzkańcom, aby z nich każdy część na ſiebie przypadaiącą złożył we 24 godzinach.

z Trieſtu 20. Maia z teyże gazety.

Spodziewamy ſię w krótce przybycia

Arcy Xiężniki *Clementiny* przyszłey małżonki Następcy Tronu *Neapolitańskiego* Xiążęta *Gravica*, *Luzzi*, i Xiężna *Corigliano* przyiechali tu z *Neapolu* na jey przyięcie. Odprawi podróż na eskadrze *Króla Jmści Dwóch Sicilii* z 2. okrętow od 74. armat i 2. fregat od 40 złożoney pod kommendą kawalera Forteguerri. Słychać u nas, że woyska *Austryackie* po wystąpieniu z miasta naszego *Francuzow*, przez *Fiume* wnidą do Prowincyi *Weneckich* leżących nad brzegami *Adriatickiego* morza, które podobno, wedłag zaszłey umowy z Generałem *en Chef Buonaparte*, do kraiow dziedzicznych *Cesarza Jmści* przyłączone będą.

z Frankonii 22. Maja z Gazety Frankfortskiey.

Na uczynione przełożenia *Nadworney Radzie Cesarskiey* wyszedł z *Wiednia* d. 5. pożądany *reskrypt* przeciw Regencyom Xięstw *Anspach i Bareuth*, nakazuiący, ażeby wszelkie rozkazy dane Urzędnikom *W. Mistrza Krzyżackiego* względem przyszłego ich poddaństwa *Domowi Brandeburgskiemu*, za nieważne i nie byte uznawano: znaki powierzchowne panowania nowego zdięto: papier stęplowany *Pruski* zniesiono; szkody poczynione przez nieprawną dzierżawę, i koszt prawny wrócono &c. Rezerwa woysk *Austryackich* i obozowe szpitale, które się do tych czas znaydowały w *Frankonii*, zaczeły już z Cyrkułu tego ustępować. Wyznaczeni Kommissarze wyznaczyli drogę, którą armii *Cesarskiey* kolumny ustępować maią do *Czech i Morawii*. Wyglądamy ciekawie, jaki weźmie koniec interes miasta wolnego *Norimbergi*, *Elektora Saskiego*, i innych stanow *Frankońskich* dotąd w pomienioney *Radzie Nadworney* nie osądzony, sprawie Mistrza Krzyżackiego podobny, i nierównie pierwiey nastały. To pewna, że jak *Elektor Saski*, *tak Król Jmść Pruski* znaczne czynią zaciągi do woyska w dzierżawach swoich, które maią w Cyrkule naszym.

z Ehrenbreitstein 22. Maja z Gazety Frankfortskiey.

4. Półbrygady armii *Francuzkiey* dziś na brzeg *Renu* lewy przeydą zmierzaiąc do *Hundsruck*, na zmianę armii Północney, która, jak słychać, 20. tyś. świeżego żołnierza wzmocniona, do *Hollandyi* powraca. Głoszą iż d. 20. przyszłego M. *Czerwca* żaden *Francuz w Rzeszy Niemieckiey* znaydować się już nie będzie. Podobno dla tego, iż w krótce wystąpią z kraiow podbitych, Republikańscy Wodzowie obciążyć postanowili nas *Kontribucyami i rekwizycyami*, które nawet rozciągnięto do Prowincyi między *Renem i Mozą* leżących. Magazyny w *Coblence* złożone przewożą do *Trewiru*.

z Heidelberg 20. Maja z Gazety Frankfortskiey.

Dla zaspokoiena umysłow zastraszonych rozsianemi wieściami o bliskim podziale *Rzeszy Niemieckiey*, biega teraz inna, na jakim fundamencie zasadzona! niewadomo, jakoby Direktoryat wytłumaczył, iż Konstitucya stanowiąca granice Rpltey, ma się rozumieć r. 3. zatym o Dekretach Konwencyi, które onę poprzedziły, nie ma wzmianki w artikułach przedugodnych; *Moguncya* &c zostaną jak dotąd były: Toż mówić o granicach *Alzacyi i Lotaryngii*; maią bydź wyciągnione linie od *Germersheim* nad *Renem* do *Sirk*, z tamtąd do *Mozelli*, brzegiem lewym tey rzeki do *Grevenmachern*, ztąd do *Mastrichtu*, nad *Mozą*, do *Venlo*, rzeki *Hundt i Escaut*. Czas wszystko lepiey odkryie.

z Wetzlar 24. Maia z teyże Gazety.

Kilka już dni temu, woyska *Francuzkie* zawady ich obozowe, artillerya, &c, nieustannie ciągną przez miasto nasze: licznieysze jeszcze diwizye szły na *Giessen*. 20. tyś. teraz na *Ren* ustepuie. Niektóre połki na *Marburg* drogę obróciły, nie uważaiąc, iż kraie *Londgraffa Hessen Cassel w linii Demarkacyiney* są zaięte. Twierdzę *Giessen* Republikanie poczeli rozrzucać. Generał *Grenier* nadbrzeżow *Nidda* pilnuie.

DONIESIENIE.

W teraznieyszym miesiącu *Czerwcu* dnia 30. zaczyna się prenumerata Kwartalna na Gazetę pod tytułem: Kuryer Litewski. Donosiemy o tym Prześwietney Publiczności, ażeby dla opóźnionego abonowania się na Pocztach lub Kantorze, iakowego zawodu nie doznała. Wychodzić będzie, iak dotąd regularnie we Wtorek i Piątek między godziną wtórą i trzecią z południa. Prenumerata na rok cały z pocztą 80. złotych, dla odbieraiących na mieyscu złotych 60.

Niżey podpisany Direktor Poczt w Gubernii Litewskiey, donosi wszystkim Obywatelom Prowincyi przyłączonych do Państwa Rossyiskiego, iż każdy chcący utrzymywać jakąkolwiek Gazetę Zagraniczną w iezykach Niemieckim i Francuzkim, dotąd w Imperyum dozwalaną od Rządu Naywyższego, tudzież kraiową pod tytułem Kuryer Litewski, może się abonnować na wszystkich Kantorach, w terminie 1. Julii, 1. 8bra, 1. Januaryi, i 1. Aprila N. S. upewnia, iż naywieksze staranie dołożone będzie, ażeby każdemu z poczt jak nayregularniey dochodziły. Dan w Wilnie 29 Maja / 9 Junii 1797. Roku.

Jan Frisel Direkt. Poczt Litewskich.